

Agnieszka Jaszczak

Polityka rozwoju turystyki wiejskiej i kierunki zmian w zagospodarowaniu turystycznym regionu Umbrii (Włochy)

Acta Scientiarum Polonorum. Administratio Locorum 9/4, 39-47

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

POLITYKA ROZWOJU TURYSTYKI WIEJSKIEJ I KIERUNKI ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU TURYSTYCZNYM REGIONU UMBRII (WŁOCHY)

Agnieszka Jaszczak

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Streszczenie. Turystyka wiejska pełni bardzo ważną rolę w rozwoju regionu Umbrii. Właściwie realizowana polityka rozwoju turystyki jest konsekwencją współpracy wielu instytucji w działaniach ekonomicznych, ekologicznych i społecznych. Skala działalności w ramach pojedynczej struktury zlokalizowanej na obszarach wiejskich nie przybiera dużych rozmiarów, w związku z czym jest korzystna z punktu widzenia rozwoju zrównoważonego. Istotny jest udział turystyki wiejskiej, w tym agroturystyki, w ochronie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, bowiem region charakteryzuje się występowaniem obszarów wiejskich o wyjątkowych walorach przyrodniczo-krajobrazowych. Zagospodarowanie turystyczne dotyczy bazy noclegowej i żywieniowej, infrastruktury technicznej, lokalizacji pozostałych obiektów usługowych na obszarach wiejskich. Dlatego też celem pracy jest analiza polityki rozwoju turystyki wiejskiej w regionie Umbrii, przedstawienie jej aktualnego stanu, a także wskazanie kierunków przemian w zagospodarowaniu turystycznym.

Słowa kluczowe: turystyka wiejska, zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, zagospodarowanie turystyczne

WSTĘP I CEL PRACY

Pojęcie turystyki zmieniało się w czasie. Definicja turystyki poszerzała się, w miarę jak pojawiały się nowe zjawiska i procesy o charakterze społecznym, ekonomicznym i środowiskowym, związane z przemieszczaniem się ludzi w celu konsumpcji wolnego czasu. Jednocześniej periodyzacji historii ruchu turystycznego w nauce nie ma, przede wszystkim, dlatego że historia ta różna jest w różnych krajach i kręgach kulturowych oraz w związku z trudnościami w zakresie oceny tego, co jest „turystyką światową”, a co „turystyką lokalną” [Jędrzejczyk 2001]. Obserwowane w turystyce światowej tendencje wskazują na wzrastające zainteresowanie

Adres do korespondencji – Corresponding author: Agnieszka Jaszczak, Katedra Architektury Krajobrazu i Agroturystyki, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, ul. Romana Prawocheńskiego 17, 10-727 Olsztyn, e-mail: agaj77@tlen.pl

formami wyjazdów, w których wieś i tereny wokół lasów odgrywają coraz większą rolę. Turystyka wiejska, w tym także agroturystyka, staje się znaczącym sektorem turystyki. Podobne tendencje obserwuje się w zachowaniu się konsumentów turystycznych w Europie Zachodniej. Można wyróżnić:

- dążenie do bliskiego kontaktu z przyrodą,
- poszukiwanie ciszy i spokoju,
- chęć aktywnego spędzenia wolnego czasu,
- chęć poznawania nowych ludzi i obyczajów,
- wzrost wymagań co do jakości i krytykę cen,
- podążanie za rozrywkami i przyjemnościami.

W Europie Zachodniej wypoczynek na wsi jest często wybierany jako sposób na spędzenie drugiego lub trzeciego urlopu w ciągu roku, szczególnie po zakończeniu głównego sezonu turystycznego [Sikorska i Kajszcak 2000].

Użytkowanie rekreacyjne jest jednym z podstawowych kierunków wykorzystania obszarów wiejskich. Wyróżnia się przy tym obszary o wyłącznym lub dominującym charakterze rekreacyjnym, wyposażone w niezbędną infrastrukturę – bazę noclegową, żywieniową, urządzenia i obiekty sportowo-rekreacyjne itp. Pozostałe tereny zachowują dominujące funkcje z zakresu użytkowania rolniczego, leśnego lub rybackiego, ale jednocześnie są przydatne do uprawiania różnych rodzajów turystyki. Także obszary o unikatowych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, podlegające różnym formom ochrony prawnej, mogą być promowane jako miejsca wielu form rekreacji, zgodnych z wiodącym kierunkiem użytkowania [Marks i in. 2002]. Wyraźnie dominują obszary, które charakteryzują się szczególną atrakcyjnością turystyczną, a zwłaszcza walorami wypoczynkowymi oraz przyrodniczymi i antropogenicznymi walorami krajoznawczymi. Regiony te cechuje ponadto obecność niewielkich wprawdzie obszarowo, ale niezwykle atrakcyjnych krajobrazów pierwotnych oraz naturalnych. Towarzyszą im najczęściej harmonijnie ukształtowane krajobrazy kulturowe, z niedużym udziałem obszarów zurbanizowanych.

Turystyka wiejska pozwala wykorzystać w sposób racjonalny zasoby przestrzeni wiejskiej, przestrzeni rolniczej i infrastruktury. Przekształcenia w krajobrazie wiejskim wiążą się także z adaptacją, przebudową i zachowaniem dawnych struktur mieszkalnych, architektury danego regionu, a tym samym zachowaniem cech regionalnych, zwyczajów i folkloru. Zachowanie tożsamości kulturowej nie jest jednak jednoznaczne z izolacją cywilizacyjną społeczności wiejskiej. Wręcz przeciwnie, istnieje tendencja kształtowania się nowych zachowań, postępowania zgodnego z właściwymi normami społecznymi, dostrzegania nowych wartości wprowadzanych np. przez turystów.

Korzyści, które oferuje turystyka wiejska, wiążą się jednak z zaangażowaniem społeczności lokalnej, władz samorządowych, administracji rządowej. Współpraca w zakresie zrównoważonego rozwoju turystyki decyduje o powodzeniu przedsięwzięcia turystycznego. Przykładem właściwie realizowanej polityki rozwoju turystyki wiejskiej jest region Umbrii we Włoszech. Umbria charakteryzuje się występowaniem obszarów wiejskich o wyjątkowych walorach przyrodniczo-krajobrazowych, stanowiąc tym samym bazę dla rozwoju ruchu turystycznego. Dlatego też wiele gospodarstw rolnych prowadzi działalność pozarolniczą, jaką jest turystyka wiejska.

w tym agroturystyka. W skali pojedynczej struktury daje to możliwość dodatkowego zatrudnienia i dochodu, zaś w skali regionu powoduje wielokierunkowy rozwój obszarów wiejskich oraz całego regionu, wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych, a także zahamowanie odpływu ludności wiejskiej z regionów górskich i wyżynnych do innych w kraju. Turystyka wiejska i agroturystyka w Umbrii stwarzają więc szansę do rozwoju i aktywizacji całych jednostek osadniczych.

Celem pracy jest analiza polityki rozwoju turystyki wiejskiej w regionie Umbrii, przedstawienie jej aktualnego stanu, a także wskazanie kierunków przemian w zagospodarowaniu turystycznym.

MATERIAŁ I METODY BADAŃ

Badaniami objęto wybrane obszary regionu Umbrii o szczególnych uwarunkowaniach do rozwoju turystyki wiejskiej. Teren badań obejmował Comuni di Preci, Foligno, Corciano, Assisi, Orvieto, Cascia. Przedmiotem badań były wybrane gospodarstwa i inne struktury zajmujące się świadczeniem usług turystycznych na obszarach wiejskich. Badania obejmowały analizę terenową gospodarstw agroturystycznych, pensjonatów, obiektów oferujących usługi turystyczne. Analizowano dostępne dokumenty i literaturę dotyczącą tematu. Uporządkowano i interpretowano zawarte w nich treści pod kątem problemu badawczego.

Zapoznano się ze specyfiką baz turystycznych, rodzajem świadczonych usług, sposobem promocji i reklamy oraz współpracą z lokalnymi i regionalnymi stowarzyszeniami agroturystycznymi, możliwościami i polityką rozwoju struktur, problemami społeczno-ekonomicznymi prowadzenia gospodarstwa oraz ich rolą w aktywizacji lokalnych społeczności wiejskich.

WYNIKI

Uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe Umbrii a rozwój turystyki wiejskiej

Wakacje na wsi odznaczają się bliskim związkiem ze środowiskowymi oraz kulturalno-historycznymi walorami obszaru oraz zaletami wiejskiej gościnności. W Umbrii środowisko naturalne składa się z falistych stoków opadających z Apeninów, dolin pełnych intrygujących zakątków, jezior i wodospadów. Powierzchnia regionu wynosi 8456 km². Większą część Umbrii zajmują góry i wzgórza, równiny stanowią tylko 6% powierzchni. Umbria składa się z mozaiki krajobrazów. Obszar bogaty jest w tereny leśne i łąkowe, pola uprawne zaś (głównie gaje oliwne, uprawy słonecznika i zbóż) podzielone są zadrzewieniami śródpołnymi, żywopłotami. Jest to łagodna kraina, gdzie obok starych farm funkcjonują nowoczesne gospodarstwa. Jeden park narodowy i siedem parków regionalnych stanowią nadzwyczajne dziedzictwo przyrodnicze. Walory kulturowe Umbrii podkreślają miasta takie jak Perugia, Asyż, Spello, Spoleto, Todi, Terni, Orvieto, a przede wszystkim małe miasta i mia-

steczka pełne średniowiecznego uroku. W tym spokojnym i relaksującym otoczeniu spotka się rzemieślników uprawiających zawody dawno już zapomniane gdzie indziej, a tu przekazywane z ojca na syna. Można spróbować typowych wyrobów o wyraźnym aromacie i unikalnym smaku np. białych lub czarnych trufli. Elegancka i prosta architektura wiejskich domów na farmach wtapia się w krajobraz. Nieskończoność odcieni zieleni towarzyszącej odwiedzającym oba wzniesienia Apeninów, jak i przekształcone przez człowieka doliny, świadczą o wysokich walorach przyrodniczo-kulturowych regionu. Zielen znajduje się wszędzie, na otwartych obszarach wiejskich, w drodze do miast, w ogrodach przydomowych gospodarstw. Niewątpliwie przyrodniczą atrakcją regionu jest Jezioro Trazymeńskie (*Lago Trasimeno*). Obszary przyrodniczo cenne w regionie zdecydowały o nazwaniu regionu Zielonym Sercem Włoch.

Początek turystyki wiejskiej we Włoszech datuje się na lata 80.–90. XX w. Wtedy to nastąpiła moda na spędzanie urlopu poza miastem czy dużymi ośrodkami wypoczynkowymi. Powstały pierwsze struktury oferujące nocleg, wyżywienie oraz wiele atrakcji na obszarach wiejskich. Rozpoczęły działalność instytucje promujące rozwój turystyki, stowarzyszenia, ośrodki doradztwa. Turystyka wiejska stała się coraz bardziej zorganizowana i oferowała określone produkty.

Rozwój regionu Umbrii, a tym samym rozwój turystyki, został zahamowany w wyniku trzęsienia ziemi, które objęło 1/3 regionu w 1997 r. Znacznie zmniejszył się ruch turystów po kataklizmie (o ok. 50%) oraz spadł popyt na usługi turystyczne. Zdecydowanie załamał się sektor turystyczny w regionie oraz odnotowano mniejsze dochody z turystyki. Wiele młodych ludzi przeprowadziło się z obszarów wiejskich Umbrii do innych regionów kraju. W celu rozwoju obszarów wiejskich, w tym także turystyki wiejskiej oraz przywrócenia walorów turystycznych Umbrii, władze regionu określiły politykę zrównoważonego rozwoju. Podjęto realizację projektów finansowanych z funduszy rządowych, regionalnych i lokalnych. W pierwszym etapie projekty dotyczyły odbudowy budynków i naprawy zniszczeń po trzęsieniu ziemi. Efektywna współpraca na szczeblu krajowym i regionalnym była możliwa dzięki wspólnym porozumieniom sektora państwowego i prywatnego. Realizowane projekty były powiązane kierunkami działań (np. turystyka z ochroną środowiska) oraz opierały się na polityce terytorialnej Umbrii.

W wyniku współdziałania regionu, samorządów lokalnych, sektora prywatnego oraz jednostek zajmujących się edukacją powstał system obejmujący wszystkie działania wpływające na ponowne powodzenie turystyki w Umbrii. Opracowanie programu i wytyczenie głównych celów było ograniczone czasowo (6 miesięcy) przez Włoskie Ministerstwo Bilansów i Programowania. W tym okresie opracowano strategię rozwoju wewnętrznego całego terytorium, a także wybranych produktów turystycznych oraz nawiązano kontakty z firmami zajmującymi się turystyką, biurami podróży i touroperatorami. W dalszej fazie bardzo istotną okazała się współpraca sektora publicznego i prywatnego w celu opracowania kierunków działań i produktów terenu (*prodotti di area*). Ważne było również podzielenie dotowanych funduszy na mniejsze jednostki terytorialne (skupiono się na małych bazach, na ich odnowieniu i zrekonstruowaniu). Z głównych ośrodków płynęła pomoc do mniejszych. Ten sam schemat zastosowano w kierunkach rozwoju turystyki, w tym przede

wszystkim turystyki wiejskiej. Promocja produktu skierowanego do potencjalnych turystów nie ograniczyła się do najbardziej atrakcyjnych obiektów i miejscowości o dużym natężeniu ruchu turystycznego, lecz obejmowała w dużym stopniu jednostki i struktury na obszarach wiejskich. W punktach centralnych (tych najbardziej atrakcyjnych dla turystów) istnieje system informacji turystycznej również o walorach mniejszych ośrodków. System ten przyjęto i funkcjonuje on z powodzeniem w celu zwiększenia popytu na usługi turystyczne i zatrzymania turysty jak najdłużej w regionie. Stworzono również analizę terytorialną, która dotyczyła pogrupowania walorów historycznych, geograficznych, przyrodniczych, kulturowych. Wcześniej imprezy kulturalne mające przyciągać turystów odbywały się na danym terytorium w ciągu jednego dnia i tylko w okresie wzmożonego ruchu turystycznego.

Celem opracowanej strategii jest dążenie do wydłużenia sezonu turystycznego na cały rok i takie rozłożenie imprez kulturalnych i innych atrakcji turystycznych, aby przyciągnąć jak największą liczbę turystów w sezonie i poza nim. Program opracowano, tak aby wszelkie działania nie nakładały się na siebie i potencjalny turysta mógł aktywnie wypocząć, zwiedzić region, korzystać z usług baz noclegowych i żywieniowych oraz wielu atrakcji turystycznych w regionie. Obecne tendencje w turystyce we Włoszech i Umbrii wykazują wyraźne przejście od wypoczynku jeden raz w roku do jednego dłuższego pobytu w okresie wakacji i kilku (najczęściej dwóch czy trzech) krótszych w ciągu roku.

Oprócz analizy terytorialnej sporządzono analizę popytu na preferowane przez turystów usługi. W celu właściwej interpretacji posłużono się dostępnymi danymi (*analisi dati*). W wyniku spotkań grupy czterech głównych touroperatorów z regionu Umbrii (wyspecjalizowanych w turystyce wiejskiej) i jednego z regionu północnych Włoch, porównano i wyznaczono produkty turystyczne dla regionu. Dotychczas w turystyce wypoczynkowej, górskiej i sportowej mały procent stanowiła turystyka ekologiczna. Stwierdzono również, że usługodawcy zajmujący się wiejską turystyką pobytową powinni charakteryzować się pewnymi, niezbędnymi cechami: być bardziej operatywni, aktywni, zdecydowani na podjęcie ryzyka i konkurencyjni w stosunku do usługodawców z wielkich miast.

Polityka rozwoju turystyki prowadzi również do opracowania produktów turystycznych typowych dla regionu. W celu stworzenia produktu każdego roku poszczególne instytucje muszą przedstawić plany promocji oraz złożyć odpowiednie podania do urzędu. Wspólny system promocji produktów służy osiągnięciu zamierzonych celów między sektorem publicznym, izbą handlową, kooperatywami usług, przedsiębiorcami zajmującymi się turystyką i organizacjami ekologicznymi. W prawie włoskim istnieje lokalny system turystyczny. W 2001 r. przeprowadzono jego reformę. Wszelkie kompetencje dotyczące wprowadzania produktów i ich promocji rząd oddał regionom. Różnica polega na tym, że system turystyczny jest regulowany przez prawo narodowe, a produkt przez prawo lokalne. Regiony mogą określać prawo dotyczące promocji produktów. Istnieją również systemy produktów regulowane przez dwa lub kilka regionów (międzyregionalne), które prowadzą wspólną politykę w sprawach takich jak: walory środowiskowe, dobra kulturalne, typowe produkty. Istotne jest również rozproszenie struktur powstałych w celu promocji produktów, gdyż nadmierna obecność przedsiębiorstw w jednym miejscu zmienia charakter re-

gionu. Oczywiście, istnieje problem wspólnego rozwoju gmin lub regionów w przypadku gdy jedna gmina jest słabiej rozwinięta pod względem turystyki. Dąży się jednak do równomiernego rozwoju wszystkich gmin i regionów. Nowy model organizacyjny tworzący politykę promocji musi zaspokoić zapotrzebowanie na usługi turystyczne. Przy każdej gminie istnieje punkt przyjęcia turysty zajmujący się zasobami, promocją i oceną produktów turystycznych. Dawniej tworzoneo tzw. prologo – punkty informacji turystycznej, promocji i reklamy na zasadzie wolontariatu, które funkcjonują obecnie, często jednak dublują działania innych jednostek. Dąży się do ujednoczenia systemu promocji, reklamy i oceny przy punktach obsługi turysty. We Włoszech istnieje również system IGP (*Indicazione Geografico*) nadający markę produktom regionalnym np. produktom żywnościowym. We Włoszech nadano markę ok. trzydziestu produktom, zaś w Umbrii – szynce, soczewicy, truflom.

Motywy wyjazdu turystów do gospodarstw agroturystycznych w Umbrii jest:

- szukanie spokoju i wypoczynek na wsi – 15%,
- zbliżenie ku naturze – 15%,
- możliwość poznania rolnictwa – 20%,
- możliwość poznania kultury, tradycji – 22%,
- kontakt z otwartą przestrzenią – 14%,
- inne – 4%.

Zmiany kierunków zagospodarowania turystycznego w związku z przejściem od turystyki masowej do turystyki wiejskiej

Największy rozwój turystyki masowej we Włoszech przypadł na przełom lat 70. i 80. XX w. Zjawisko to, określane jako „fenomen masowy”, „rewolucja masowa”, prowadziło do zwiększenia miejsc pracy w sektorze turystycznym, zwłaszcza w okresie wakacyjnym. Wzrosła liczba struktur bazy noclegowej, głównie hoteli i jakość ich wyposażenia. Od 1990 r. turystyka zaczęła przybierać inne formy. Nastąpił zwrot ku naturze i wypoczynekowi na wsi, z dala od wielkich aglomeracji miejskich i dużych ośrodków turystycznych. Zauważa się tendencję do wykorzystania terenów o wyjątkowych walorach przyrodniczych i kulturowych, które mają na uwadze zrównoważony rozwój [Marco Di 2002]. Zmienia się także sezonowość wypoczynku. Turyści korzystają z usług kwatrodawców kilka razy w roku, także poza okresem „długich urlopów wakacyjnych”. Rynek turystyczny staje się coraz bardziej konkurencyjny, a jakość świadczonych usług stale się podnosi. Zwiększa się liczba gospodarstw rolnych oferujących usługi turystyczne oraz innych struktur na obszarach wiejskich. Zmieniają się tendencje w zagospodarowaniu turystycznym. Turystyka „przenosi się” z wielkich struktur hotelowych i ośrodków wczasowych do obiektów o małej skali.

W strukturze bazy noclegowej w Umbrii, stanowiącej najważniejszy element wyposażenia terenów turystycznych, dominują obiekty agroturystyczne, motele i pensjonaty (*locanda*) na obszarach wiejskich oraz małe hotele. Największe natężenie ruchu turystycznego w wyżej wymienionych bazach występuje w okresie letnich wakacji, świąt i tzw. długich weekendów. Zwiększa się liczba obiektów całorocznych dysponujących miejscami noclegowymi, także poza sezonem. W Umbrii

znajduje się ok. 600 gospodarstw agroturystycznych. Analizowane struktury turystyczne charakteryzowały się zróżnicowaniem oferty i produktów, jednakże występowały w nich elementy wspólne. Większość z nich powstała pod koniec lat 80. i na początku 90. XX w. Od tego czasu następował zdecydowany ich rozwój. Zmiany dotyczą przede wszystkim jakości usług, wprowadzania dodatkowych atrakcji turystycznych i poszerzenia oferty. Istotną rolę w kształtowaniu popytu w strukturach, a tym samym w aktywizacji obszarów wiejskich i w zwiększeniu liczby miejsc pracy, ma wydłużenie sezonu turystycznego poza miesiące wiosenne i letnie.

Wraz ze wzrostem roli turystyki wiejskiej duże znaczenie ma infrastruktura techniczna dostosowana do wymagań ekologicznych i turystycznych. Istotne jest zaopatrzenie w czystą wodę, sieć kanalizacyjną, dostępność komunikacyjną, sieć handlowa i usługowa oraz rekreacyjno-sportowa. Szczególnie ważne są walory krajobrazowe, kulturowe i etniczne. Pojawiają się markowe produkty turystyczne obejmujące walory regionu.

SPECYFIKA GOSPODARSTW AGROTURYSTYCZNYCH

Turystyka wiejska we Włoszech, podobnie jak w Polsce, obejmuje wszelkie działania na obszarach wiejskich. Dotyczy to zarówno bazy noclegowej (głównie hotele, motele, pensjonaty, pola kempingowe, domy wakacyjne), jak i usług towarzyszących (restauracje, bary, zajazdy, muzea i wystawy). Agroturystyka natomiast związana jest z gospodarstwami rolnymi prowadzącymi produkcję roślinną i zwierzęcą. W prawie włoskim istnieje zapis dotyczący zakładania oraz funkcjonowania gospodarstw agroturystycznych. Gospodarstwa spełniają następujące wymogi:

- a) muszą prowadzić produkcję roślinną i zwierzęcą;
- b) konieczne jest, aby baza noclegowa była zlokalizowana w obiektach istniejących, często zabytkowych założeniach, które zostały odrestaurowane i zmodernizowane;
- c) dochód z prowadzenia działalności turystycznej nie może być większy niż dochód z produkcji rolnej;
- d) bez konieczności odprowadzania podatków z tytułu prowadzenia działalności turystycznej w gospodarstwie może powstać baza noclegowa maksymalnie dla 30 osób;
- e) prowadzenie restauracji dla gości jest możliwe, jeżeli funkcjonuje produkcja zwierzęca; gospodarstwo może prowadzić usługi gastronomiczne dla osób niekorzystających z noclegów, lecz ich liczba nie może przekraczać 50% ogólnej liczby osób przebywających w gospodarstwie;
- f) osoby spoza rodziny gospodarza będące zatrudnione w gospodarstwie agroturystycznym muszą pochodzić z obszarów wiejskich.

Prawo włoskie zastrzega nazwę „gospodarstwo agroturystyczne” dla struktur, które dostosowały się do wymienionych wymogów. Kara za używanie nazewnictwa „gospodarstwo agroturystyczne” w przypadku gdy obiekt nie spełnia danych warunków, wynosi 6 tysięcy euro. Przedsiębiorcy chcą się jednoczyć w ramach podnoszenia jakości i zróżnicowania oferty. Obecnie gospodarstwa agroturystyczne we Włoszech przygotowują się do kategoryzacji. Ma ona obejmować zarówno struktury

hotelowe na obszarach wiejskich, jak również typowe gospodarstwa agroturystyczne – przygotowane są wnioski wraz z tabelami punktacji, które wypełnia sam zainteresowany. W zależności od standardów bazy noclegowej i żywniowej będą przyznawane klasy (od 1 do 5). Kontrolę nad prawidłowym przebiegiem kategoryzacji mają sprawować gminy.

Unia Europejska przewiduje dofinansowanie do gospodarstwa rolnego prowadzącego działalność agroturystyczną. Rolnik może uzyskać do 50% dofinansowania do działalności rolniczej, zaś do 25% do działalności agroturystycznej. Przy zakładaniu gospodarstwa takie dofinansowanie (raz na 4 lata) może uzyskać osoba do 40 roku życia, pochodząca z terenów rolniczych. Gospodarstwo otrzymuje dodatkowe punkty w ubieganiu się o dofinansowanie, gdy właścicielem farmy jest kobieta. Dofinansowanie ma na celu zmniejszenie odpływu ludności z terenów wiejskich, a tym samym rozwój tych obszarów.

PODSUMOWANIE

Region Umbrii jest szczególnie predysponowany do wykorzystania walorów przyrodniczych. Magnesem dla turystów mogą być zarówno walory krajobrazowe, stosunkowo niski stopień degradacji środowiska naturalnego, atrakcyjna struktura wykorzystania ziemi (lesistość, bogactwo użytków zielonych w strukturze ziemi rolniczej, wody), jak i dobrze zachowane zabytki kulturowe. Turystyka na obszarach wiejskich jest wiodącą dziedziną polityki rozwoju regionu generującą nowe miejsca pracy i wzrost dochodów ludności. Poprzez ochronę i kontrolowany rozwój posiadanych zasobów naturalnych, kulturowych i osiągnięcie standardów przedsiębiorcy oferują produkt turystyczny wysokiej jakości.

W rozwoju obszarów wiejskich szczególnie ważna jest aktywność samorządów terytorialnych, jak i samych mieszkańców wsi, bowiem takie działanie zespołowe umożliwia wszystkim stworzenie bogatej oferty turystycznej czy typowych dla regionu produktów turystycznych. Rozwój regionu zainicjowano wieloma programami i projektami, które powstały ze współudziałem regionu, samorządów lokalnych, sektora prywatnego i ośrodków naukowych. Powiązanie wzajemnych interesów i korzyści decyduje o powodzeniu przedsięwzięcia turystycznego. Dochód z turystyki wiejskiej w Umbrii stanowi dodatkowe źródło utrzymania rodzin. Zwiększa się liczba miejsc pracy, a w konsekwencji zahamowany jest odpływ ludności z obszarów wiejskich do miast i innych regionów Włoch. Szczególne warunki do rozwoju turystyki wiejskiej, ochrona walorów przyrodniczych i kulturowych, współpraca na szczeblu lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym w kształtowaniu wizerunku regionu będą w przyszłości decydować o powodzeniu przedsięwzięć turystycznych.

PIŚMIENNICTWO

Criteria di valutazione per assegnare il marchio di qualità negli agriturismi. Agriturismo di qualità. 2000. Teamwork, Rimini.

- Jędrzejczyk I., 2001. Nowoczesny biznes turystyczny. Ekostrategie w zarządzaniu firmą. PWN, Warszawa.
- Marco S. Di 2002. Parchi e turismo sostenibile: problemi e prospettive. Il conferenza Nazionale delle Aree Naturali Protette, Torino. Italy
- Marks M., Marks E., Mlynarczyk K., 2002. Znaczenie agroturystyki w rozwoju obszarów wiejskich. Agroturystyka. Wyd. UWM, Olsztyn.
- Sikorska G., Kajszczyk W., 2000. Kwaterna agroturystyczna. Praktyczny poradnik. Wydawnictwo i Zakład Poligraficzny Instytutu Technologii Eksploatacji, Warszawa.

POLITICAL ASPECTS OF THE RURAL TOURISM DEVELOPMENT AND CHANGES IN THE TOURISM MANAGEMENT IN REGION OF UMBRIA (ITALY)

Abstract. Rural tourism has very important role in development of Umbra. Good realization of tourism development is consequence of a lot institutions cooperation in frame of economical, ecological and social activities. It is very important that rural tourism, include agritourism, has a place in the protection of natural and cultural heritage, because region is characterized by rural areas with specific natural and cultural values. Tourism management has connection with accommodation and food structure, technical infrastructure, location of the rest objects on the rural areas. Because of that the aim of this work is analysis of the political development of rural tourism in region Umbria and presentation of the actual state and indication of changing directions in tourism management.

Key words: rural tourism, sustainable development of rural areas, tourism management

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 15.07.2009